

Asia: VN/6450/2019

Esitys alueiden kehittämistä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan rahastoja koskevan lainsäädännön uudistamisesta

I Keskeiset ehdotukset

- Kommentteja ja näkemyksiä lakiuudistuksen keskeisistä ehdotuksista**

Lakikokonaisuutta on selkeytetty ja saatettu ajan tasalle. Molempien lakien rakenteen uudistamisessa on onnistuttu. Oikeudenmukaisen siirtymän rahaston sekä Interreg-ohjelmien ja Interreg-ulkorajaohjelmien säädösten kokoaminen rakennerahastojen kanssa samaan lainsäädäntöön on kannatettava ratkaisu ja selkeyttää osaltaan aluekehittämisen kokonaisuutta.

Maakunnan liitto näkee tärkeänä, että aluekehityksen prosessit ovat selkeät, vaikuttavat ja läpinäkyvät sekä vahvistavat aluekehittämisjärjestelmän aluelähtöisyyttä. Lakiluonnoksia tulee tältä osin vielä työstää.

Maakunnan liitolla on itsenäinen rooli aluekehitysviranomaisena, mikä tulee käydä ilmi nykyisin mukaisesti toimeenpanolain tarkoituksessa, alueiden kehittämisen vastuiden määrittelyssä kuin maakunnan liiton tehtävissäkin.

Uutena aluekehittämisen toimintamallina ehdotettu valtion ja maakuntien välisen vuorovaikutuksen vahvistaminen aluekehittämiskeskustelu-menettelyn kautta on tervetullut uudistus. Aluekehittämiskeskustelujen tavoitteellisuutta tulisi laissa edelleen lisätä ja keskusteluihin liittyvää systemaattista prosessia kehittää valtioneuvoston aluekehittämispäätöksen ja maakuntaohjelman vaikuttavan toimeenpanon edistämiseksi.

Maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelman poistuminen lakisääteisenä asiakirjana on sinällään kannatettavaa suunnittelujärjestelmän keventämistä. Toimeenpanolakiin tulee kuitenkin sisältyä

kirjaus siitä, että maakunnan liitot vastaavat nykyiseen tapaan alue- ja rakennepolitiikan ohjelman alueellisten rahoitussuunnitelmien valmistelusta. Alue- ja rakennepolitiikan rahastojen kumppanuuselimenä maakunnan yhteistyöryhmän tulee hyväksyä rahoitussuunnitelmat.

Nykyisessä laissa säädetään maakuntien liittojen vastuusta alueellisten suunnitelmien valmistelussa osana rakennerahasto-ohjelmien valmistelua. Vaikka alueellisia suunnitelmia ei sellaisenaan valmistella, maakunnan liitoilla on vastuu koordinoida Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelmien valmistelua omalla alueellaan yhteistyössä ELY-keskusten kanssa. Tämä tulisi kirjata toimeenpanolakiin.

Yksilöidymät kommentit ja muutosesitykset jäljempänä pykälittäin.

II Lakiluonnos alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanosta (Toimeenpanolaki)

- **Ovatko lain tarkoitus ja soveltamisalat selkeät? (1 ja 3 §)**

Maakunnan liitto aluekehittämisviranomaisena on keskeinen toimija, joka tulee mainita, kun nykyisen lain 1§:n muotoilua ”eri toimijoista” lakiluonnoksessa avataan.

1§ 2 mom tulee kirjata ”Alueiden kehittäminen on valtion, maakuntien liittojen, kuntien ja muiden toimijoiden vuorovaikutukseen perustuvaa, laaja-alaista ja monitasoista ...”

- **Ovatko alueiden kehittämisen tavoitteet selkeät ja kestävät pitkällä aikavälillä? (2 §)**

Pääosin tavoitteet ovat selkeät ja aikaa kestävät.

Alueiden älykkään erikoistumisen strategia ja innovaatioihin perustuva kasvu on varsin ohuesti esillä, vaikka se on keskeinen ja alati vahvistuva näkökulma sekä EU:n alue- ja rakennepolitiikassa että kansallisessa aluekehittämisessä.

Muutosesitykset:

2§ 2 mom 1. kohtaa tulisi täydentää ”1) vahvistetaan kasvua tukevaa elinkeino- ja innovaatorakennetta, alueiden älykästä erikoistumista ja taloudellista tasapainoa, kestävää....”

Lain perusteluissa sivulla 2 voisi virkettä ”Suurten kaupunkiseutujen rooli kansallisen innovaatiostrategian toteuttajina ja innovaatioiden kasvualustoina on keskeinen” jatkaa seuraavasti: Maakuntien älykkään erikoistumisen strategiat ja kansallinen innovaatiopolitiikka vahvistavat erityisesti kaupunkiseutujen roolia innovaatioihin ja kansainvälistymiseen perustuvassa kasvussa.

Muita huomioita ja kommentteja lukuun 1

5§ Määritelmät ovat lakiluonnoksessa suppeampia kuin nykyisessä laissa. Erityisesti lakiluonnoksessa on poistettu aluenäkökulmaan liittyviä määritelmiä, kuten alue ja välittävä toimielin.

5§ määritelmiin esitetään seuraavat lisäykset:

- 1) alueella maakuntajakolain (1159/1997) mukaisia maakunnan alueita tai valtion aluehallintoviranomaisten toimialueita sekä valtakunnallisessa toiminnassa koko Suomen aluetta p.l. Ahvenanmaan maakunta;
- 2) maakuntien omaehtoisella kehittämisellä kehittämistyötä, joka perustuu maakunnan omiin tarpeisiin;
- 3) välittävällä toimielimellä viranomaista, joka hoitaa hallintoviranomaisen puolesta sen tehtäviä;

• Ovatko viranomaisten vastuut ja roolit selkeästi määritelty?

Lakiluonnoksen 6§ korostaa valtion ja työ- ja elinkeinoministeriön aluekehitysvastuuta ja hämärtää alueellista vastuuta nykyiseen säädökseen verrattuna. Lakiluonnoksen perusteluissa kuitenkin todetaan, että pykälän sisältö vastaa voimassa olevan lain 5§:ä. Valtion ja kunnan roolien täsmällisempi kirjaaminen ei saa johtaa maakunnan liiton roolin hämärtämiseen.

Maakuntaohjelma on tärkein aluekehittämisen strateginen suunnitelma maakuntatasolla. Siksi sen roolia tulisi korostaa. Maakunnissa vakiintuneen käytännön mukaisesti maakuntaohjelmat sisältävät maakunnan pitkän aikavälin kehittämisen strategiset linjaukset, joten lakiluonnosta esitetään muutettavaksi tältä osin.

Muutosesitykset:

6§:ään tulee lisätä nykyistä lakia vastaava uusi 3 mom: ”Alueiden kehittämiseen liittyvien tehtävien hoitamisesta kussakin maakunnassa vastaa maakunnan liitto aluekehittämismääräysviranomaisena. Maakunnan liitto on kuntayhtymä, jossa alueen kuntien on oltava jäseninä.”.

Vastaavasti lakiluonnoksen 6§:än uutena esitetty 3 mom tulee muuttaa muotoon: ”Kunnat vastaavat alueiden kehittämisestä omalla alueellaan”. (Poistettavaksi esitetään tekstiä: Kunnat hoitavat tehtävää yhteistoiminnassa kuntayhtymänä (maakunnan liitto), jossa alueen kuntien on oltava jäseninä.)

7§ 2 mom tulee tarkentaa muotoon: ”Maakuntien liitot edistävät alueensa kehittämistä laatimalla maakuntaohjelman, johon sisältyvät maakunnan pitkän aikavälin kehittämisen strategiset linjaukset.”

- **Saako 15 §:stä kokonaiskuvan maakuntien liittojen alueiden kehittämiseen liittyvistä tehtävistä?**

Tehtäviä on kuvattu melko kattavasti sisällön osalta. Nykylain yksityiskohtia ja osin vaikeaselkoisia tehtäväkuvauksia on päivitetty ja kuvattu lakiluonnoksessa yleisemmällä tasolla, mutta kokonaisuutena kattavammin. Maakunnan etujen edistäminen on kannatettava lisäys, joka vastaa maakunnan liittojen tehtävää käytännössä. Lakitekstissä on myös joitakin puutteita, virheellisiä tai epäselviä ilmauksia, jotka vaativat tarkennusta aluekehittämisen kokonaisuuden ja maakunnan liiton toimivallan näkökulmasta.

Lain perusteluissa on esitetty maakuntaliitolle siirrettäväksi merkittävää uutta kustannusvastuuta välittävän toimielimen tehtävien hoitamiseen liittyen. Maakuntaliitot ja Suomen Kuntaliitto ovat jo asian valmisteluvaiheessa 4.12.2019 kannanotossaan todenneet, että EU-ohjelmien hallinnon rahoitusta ei voida määrätä hoidettavaksi kuntarahoituksella, vaan maakuntaliittojen välittävän viranomaisen tehtävät on rahoitettava kokonaisuudessaan teknisellä tuella ja valtion rahoituksella.

Muutosesitykset:

1 mom alku tulee muuttaa ”Aluekehittämismääräysviranomaisena maakunnan liitto vastaa maakunnan yleisestä kehittämisestä ja siinä tehtävässä:” (poistettava alusta sana ”kuntien”)

1 mom 1) kohtaan muotoilu: ”valmistelee ja toimeenpanee sekä hyväksyy maakuntaohjelman ja siihen sisältyvät maakunnan pitkän aikavälin strategiset linjaukset ja edistää niiden toimeenpanoa”

1 mom 3 kohtaan tulee lisätä maininta älykkään erikoistumisen strategian laadinnasta ja sen toimeenpanon edistämisestä: ”edistää alueensa elinkeinotoiminnan toimintaedellytyksiä ja

osaamisen kehittämistä sekä vastaa alueen älykkään erikoistumisen strategian laadinnasta ja edistämisestä.”

1 mom 4 kohtaan tulee lisätä: ”Vastaa Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelmien alueellisesta valmistelusta, alueellisten rahoitussuunnitelmien valmistelusta, toimii Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman välittävänä viranomaisena sekä hoitaa sille (alueiden kehittämisestä ja rakennerahastohankkeiden rahoittamisesta annetussa – lain uusi nimi) laissa säädetyt muut tehtävät;”

1 mom 4 kohtaan liittyvästä lakiluonnoksen perustelutekstistä tulee poistaa maakunnan liiton välittävän toimielimen rooliin liitetty kustannusvastuun siirtämistä kunnille tarkoittava maininta ”maakunnan liiton on tehtävä vastaanottaessaan sitouduttava huolehtimaan hallinnonnin kustannuksista ohjelman teknisen tuen lisäksi vähintään yhtä suurella osuudella omilla toimintamenoillaan”.

1 mom 9 kohtaan uusi muotoilu: ”edistää maakunnallista identiteettiä ja kulttuuria sekä asukkaiden osallistumista maakunnan kehittämiseen.”

- **Onko maakunnan yhteistyöryhmän (MYR) rooli, tehtävät ja päätöksenteko selkeästi määritelty? (17, 18 ja 19 §)**

Maakunnan yhteistyöryhmällä tulee säilyä päätösvalta EU:n alue- ja rakennepolitiikan ja vastaavan kansallisen rahoituksen suuntaamisessa maakunnassa. Lakiluonnosta tulee tältä osin tarkentaa sisällyttämällä MYR:n tehtäviin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman alueellisten rahoitussuunnitelmien hyväksyminen sekä lausunnonantomenettely valtakunnallisista teemoista, maaseutuohjelmasta ja kaupunkikehittämisen kokonaisuudesta. Maakunnan yhteistyöryhmän tehtävissä tulee mainita myös yhteisten maakunnallisten strategisten tavoitteiden yhteensovittaminen. Yhteiset strategiset tavoitteet/painopisteet ohjaavat niin alue- ja rakennepolitiikan varojen, kansallisen rahoituksen kuin maaseuturahoituksenkin kohdentamista maakunnan kannalta tärkeisiin painopisteisiin.

Muutosesitykset:

17§:ssä tulisi nykyisen lain tapaan mainita, että MYR voi asettaa jaostoja ja kutsua asiantuntijoita, etenkin kun ko. pykälässä viitataan jaoston jäsenen oikeudelliseen asemaan. Lisäksi lakiin tulisi edelleen kirjata, että MYR:llä on sihteeristö, joka koostuu ohjelmia rahoittavista viranomaisista. Sihteeristön kokoonpanossa tulee mahdollistaa myös Leader-ryhmien edustus.

18§:än tulisi lisätä 1 mom uudeksi 2 kohdaksi: ”hyväksyä vuosittain alue- ja rakennepolitiikan ohjelman alueellinen rahoitussuunnitelma ja siihen sisältyvät rahoituksen painopisteet.”

Yhteistyöryhmän tehtäviin (18§) tulee edelleen sisällyttää myös mm. lausuntojen antaminen EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelman valtakunnallisista teemoista sekä maaseuturahaston tai muista aluekehityksen kannalta merkittävistä hankesuunnitelmista, ja yhteistyöryhmälle tulee toimittaa säännöllisesti tiedot (20§) näiden ohjelmien toimeenpanon edistymisestä sekä rahoitetuista hankkeista.

Muita huomioita ja kommentteja lukuun 2

-

- **Lakiluonnoksessa ehdotetaan, että luovutaan erityisohjelmista (osaamiskeskusohjelma (OSKE, vuosina 1994–2013), aluekeskusohjelma (AKO, v. 2001–2009) ja viimeisimpänä koheesio- ja kilpailukykyohjelma (KOKO, v. 2010–2013). Näkemyksiä ehdotuksesta tai ohjelmien tarpeesta jatkossa? (vrt. nykyisen 7/2014 lain 30 §)**

Tämä selkeyttää aluekehittämisjärjestelmää ja vähentää päällekkäisyyttä. Vaikka tarvetta erillisohjelmille erillisinä instrumentteina ei ole, maakuntaohjelmien toimeenpanoon tulee kohdentaa kansallista aluekehitysrahoitusta pitkäjänteisesti hallituskausien vaihdoksista riippumatta.

- **Onko maakuntaohjelman asemasta säädetty riittävästi? (vrt. nykyisen 7/2014 lain 34 §)**

Maakuntaohjelma on tärkein aluekehittämisen strateginen suunnitelma maakuntatasolla. Siksi sen roolia tulisi korostaa. Maakunnissa vakiintuneen käytännön mukaisesti maakuntaohjelmat sisältävät maakunnan pitkän aikavälin kehittämisen strategiset linjaukset, joten lakiluonnosta esitetään muutettavaksi tältä osin.

Muutosehdotukset:

22§ 1 mom tulisi muotoilla: ”Maakunnan liitto laatii maakuntaohjelman, joka sisältää maakunnan pitkän aikavälin strategiset linjaukset. Maakuntaohjelma tarkoittaa maakunnan aluekehittämiseen liittyvät tavoitteet ja niiden toimeenpanon lähivuosina. Maakuntaohjelmaan sisältyy tai sen yhteydessä laaditaan maakunnan älykkään erikoistumisen strategia.

22§ 3 momentin viimeistä virkettä tulisi täydentää: ”Valtion viranomaisten on pyydettävä maakunnan liitolta lausunto sellaisista suunnitelmista tai toimenpiteistä, jotka poikkeavat merkittävästi maakuntaohjelmasta tai saattavat heikentää palvelujen saatavuutta, työllisyyttä tai elinvoimaa alueella.”

- **Näkemyksiä ehdotuksesta luopua maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelmasta? (vrt. nykyisen 7/2014 lain 33 §)**

Maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelmasta voidaan sellaisenaan luopua, mutta sen poistaminen laista ei kuitenkaan saa heikentää rakennerahastotoiminnan aluelähtöisyyttä ja siirtää toimivaltaa alueilta valtionhallinnolle, työ- ja elinkeinoministeriöön. Alue- ja rakennerahastopolitiikan rahastojen alueellisen rahoitus suunnitelman valmistelu tulee toimeenpanolaissa kirjata maakuntaliiton tehtäviin ja sen hyväksyminen maakunnan yhteistyöryhmän tehtäviin.

Uutena aluekehittämisen toimintamallina ehdotettu valtion ja maakuntien välisen vuorovaikutuksen vahvistaminen aluekehittämiskeskustelu-menettelyn kautta on tervetullut uudistus. Aluekehittämiskeskustelujen tavoitteellisuutta tulisi laissa edelleen lisätä ja keskusteluihin liittyvää systemaattista prosessia kehittää valtioneuvoston aluekehittämispäätöksen ja maakuntaohjelman vaikuttavan toimeenpanon edistämiseksi.

Muutosehdotukset:

Alue- ja rakennepolitiikan rahastojen alueellisesta rahoitus suunnitelmasta (sis. myös painopisteet rahoituksen suuntaamiseksi) tulee tehdä oma pykälänsä lukuun 3 ja sen hyväksymisestä tulee olla maininta maakunnan yhteistyöryhmän tehtäviä määrittelevässä pykälässä (18§)

Muita huomioita ja kommentteja lukuun 3

Muutosehdotukset:

23§ Alueiden kehittämisen keskustelut 2 mom tulisi muuttaa seuraavasti: ”Keskustelujen tarkoituksena on edistää valtion ja alueiden välistä vuorovaikutusta ja tukea maakuntien omaehtoista kehittämistä. Tavoitteena on saavuttaa valtion ja maakunnan yhteinen näkemys alueiden kehittämisen tavoitteista ja toimintaedellytyksistä otettavaksi huomioon eri toimijoiden toiminnan ja talouden suunnittelussa.”

24§:n 1 mom tulisi lisätä: ”Alueiden kehittämistä koskevien tavoitteiden toteuttamiseksi voidaan laatia yhteistyösopimuksia valtion, maakunnan liiton, kunnan, toimenpiteiden rahoittamiseen osallistuvien muiden viranomaisten ja muiden alueiden kehittämiseen osallistuvien tahojen kanssa.

24§:n 2 mom tulisi muuttaa ”Valtion ja kaupunkien ja muiden tahojen välisten sopimusten yhteensopivuuden varmistamiseksi asianomaisen maakunnan liiton tulee osallistua sopimuksen valmisteluun, jotta varmistetaan sopimuksen yhdenmukaisuus maakuntaohjelman kanssa.

25§ sisältää alue- ja rakennepolitiikan ohjelman valmisteluun liittyviä viittauksia yleisasetuksen artikloihin. Pykälään (esim. toisen momentin loppuun) tulisi lisätä ”Maakuntien liitot vastaavat ohjelmavalmistelun koordinaatiosta omalla alueellaan yhteistyössä ELY-keskusten kanssa.”

26§ kestävä kaupunkikehittäminen tulisi nivoa tiiviimmin aluekehittämisen suunnittelujärjestelmään ja varmistaa toimijoiden välinen saumaton yhteistyö. Maakunnan yhteistyöryhmällä tulisi olla kaupunkikehittämisen kokonaisuudesta lausunnonantomahdollisuus ja tiedonsaantioikeus.

- **Ovatko eri viranomaistahot ja yhteistyöohjelmien hallinnointi määritelty selkeästi?**

Lakiluonnokseen kirjatut määritelmät ovat selkeitä.

Muita huomioita ja kommentteja lukuun 4

-

- **Lakiluonnoksessa ehdotetaan, että luovutaan äkillisten rakennemuutosalueiden nimeämisestä. Näkemyksiä luopua äkillisten rakennemuutosalueiden nimeämisestä? (vrt. nykyisen 7/2014 lain 47 §:n 2 mom.)**

Vaikka äkillisten rakennemuutosalueiden nimeämisestä aluekehityslainsäädännössä luovutaan, valtiolla tulee olla välineitä ja tukimekanismeja reagoida vastaaviin nopeisiin, alueellisiin ja valtakunnallisiin muutostilanteisiin.

Muita huomioita ja kommentteja lukuun 5

-

III Lakiluonnos alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan hankkeiden rahoittamisesta (Rahoituslaki)

- **Ovatko lain tarkoitus ja soveltamisalat selkeät? (1 ja 2 §)**

Lain tarkoitus ja soveltamisalat ovat pääosin selkeät. On hyvä huomioida, että Interreg-ulkorajaohjelmissa rahoitus ohjelmille ja niiden rahoittamille hankkeille muodostuu EU:n ja osallistuvien maiden rahoituksesta, ml. Venäjä. Ohjelmien hallintoviranomaiset myöntävät rahoituksen koko ohjelma-alueella sekä EU- että kumppanimaiden osallistujille. Ohjelman toimeenpano perustuu lähtökohtaisesti EU-asetuksiin, joiden sitovuus kumppanimaassa vahvistetaan rahoitussopimuksella, joka allekirjoitetaan EU:n komission sekä osallistuvien maiden toimesta. Mikäli Suomen kansallista rahoitusta ohjaava lainsäädäntö asettaa EU säädöksistä

poikkeavia ehtoja varojen käytölle ja hallinnoinnille, tulee nämä poikkeamat sisällyttää myös ohjelmia koskeviin rahoitussopimuksiin.

- **Onko viranomaisten toimivalta määritelty selkeästi?**

Pääosin kyllä.

EU:n alue- ja rakennepolitiikan korostamaa älykkään erikoistumisen näkökulmaa tulisi tuoda vahvemmin näkyviin.

Maakuntien liitot on määritelty tulevalle ohjelmakaudella EU:n alue- ja rakennepolitiikan tarkoittaman älykkään erikoistumisen strategian osalta toimivaltaisiksi viranomaisiksi. Liitot ovat jo usean ohjelmakauden ajan toimivaltansa puitteissa rahoittaneet elinkeinotoiminnan edellytyksiä vahvistavia innovaatiotoimintoja ja -rakenteita, synnyttäen ja vahvistaen alueellaan merkittäviä innovaatiokeskittymiä.

Lakiuudistuksella ei tavoitella toimivaltamuutoksia, eikä niitä ei pidä sisällyttää myöskään perustelutekstiin.

Maakunnan liiton toimivallan osalta lakiluonnokseen seuraavat muutosesitykset:

10§ 1 mom 1a) kohdan teksti tulisi muotoilla ”alueiden kestävä kasvua ja elinvoimaa sekä älykästä erikoistumista edistäviin kehittämishankkeisiin (alueellinen kehittämistuki). Kehittämishankkeessa investointien osuus voi olla enintään puolet hankkeen hyväksyttävistä kustannuksista.

13§:n Elinkeino- liikenne- ja ympäristökeskusten toimivallan osalta perustelutekstiin muutosesitys, joka vastaa pykälätekstiä:

”ELY-keskus voisi myöntää tukea Euroopan aluekehitysrahaston varoista rahoitettaviin, toimivaltansa mukaisiin ympäristöön ja luonnonvaroihin liittyviin investointi- ja kehittämishankkeisiin” (poistettava: jotka tukevat ympäristö- ja luonnonvara-alan innovatiivisen liiketoiminnan kehittämistä ja kaupallistamista)

- **Onko toimivallasta välittävänä toimielimenä säädetty riittävästi?**

10§ 1 mom 1b)kohdassa säädettyjen opetus- ja kulttuuriministeriön toimialaan kuuluvien hankkeiden osalta on varmistettava se, että samaan hankkeeseen voidaan sisällyttää sekä kehittämistä että investointeja ylimääräisen hallinnon vähentämiseksi ja tarkoituksenmukaisien kokonaisuuksien rahoittamiseksi. Ohjelmakauden 2014-2020 osalta ylimääräistä hallintoa on syntynyt vaatimuksesta rahoittaa ao. sisällöt erillisissä hankkeissa.

11§ 2 mom mukaista OKM:n lausunnonantomenettelyä sovelletaan käytännössä erittäin harvoin. Siksi se olisi perusteltua jättää pois.

11§ 3 mom kestävän kaupunkikehittämisen tuen myöntämisestä on epäselvä.

Muita huomioita ja kommentteja lukuun 1

12§ 1 mom tarkoittama maakunnan liiton tehtävien kokoaminen perustuu maakuntien väliseen sopimukseen.

Interreg-ohjelmissa ja Interreg-ulkorajaohjelmissa kansallisen vastinrahan myöntäminen koko ohjelma-alueella ei ole itsestään selvää. Ohjelma-alue ulottuu myös toisten valtioiden alueille, ja esim. Ruotsin kansallinen vastinrahoitus hallinnoidaan kokonaan Ruotsissa. Ulkorajaohjelmissa Venäjän kansallinen vastinrahoitus hallinnoidaan Suomessa hallintoviranomaisena toimivassa maakunnan liitossa, mutta niissäkään ohjelmissa Ruotsin tai Norjan kansallista rahoitusta ei hallinnoida Suomessa. Interreg ulkorajaohjelmissa Suomen kansallista rahoitusta myönnetään myös Suomen ja EU-alueen ulkopuolelle.

4 § 1 mom viittaukset valtionavustuslain soveltamiseksi ja 9 § 1 mom viittaukset kiellettyä valtiontukea koskevan SEUT 107 artikla 1 soveltamiseksi edellyttävät ulkorajaohjelmissa asian vahvistamista ohjelmia koskevissa rahoitussopimuksissa, jotta mahdollistetaan sääntöjen soveltaminen rahoitettavaan toimintaan koko ohjelma-alueella.

Muutosesitykset:

12§ 1 mom lisäys: "Maakunnan liiton tehtävien kokoaminen perustuu maakuntien väliseen sopimukseen."

12§ 2 mom lisäys "voi": "Interreg-ohjelmissa ja Interreg-ulkorajaohjelmissa toimivaltainen maakunnan liitto voi myöntää kansallisen vastinrahoituksen hankkeisiin koko yhteistyöohjelman ohjelma-alueella."

Lain perustelutekstiin 10§ 1 mom 2) kohtaan lisäys: ”... Perusrakenteen investointituki voisi olla esimerkiksi tiestöön, laajakaistainfrastruktuuriin, satamiin tai toimitiloihin kohdistuvia toimenpiteitä...”.

- **Onko tukimenettelystä säädetty selkeästi ja riittävällä tasolla?**

Tukimenettely on kuvattu riittävän kattavasti ja selkeästi.

Muita huomioita ja kommentteja lukuun 2

Interreg-ulkorajaohjelmien rahoitussopimuksilla tulee sopia tietyistä lakiluonnoksessa kuvatuista periaatteista, mm. vähämerkityksisen tuen hakemiseen (19 § 3 ja 4 mom) ja hankintojen kilpailutuksiin (25 § 1 mom) liittyen, sillä hyödynsaajina ja hankintayksikköinä toimii myös venäläisiä toimijoita.

27 § 3 mom mukaisesti julkisoikeudelliselle yhteisölle ei voida maksaa ennakkoa, ellei tästä poikkeamiseen ole erityistä syytä. Interreg-ulkorajaohjelmissa ennakkomaksut ovat pääsääntöinen toimintatapa ja ennakoita maksetaan sekä yksityis- että julkisoikeudellisille yhteisöille. Tämä tulee huomioida lisäyksenä myös luvun 4 pykälässä 58.

Kommentteja ja näkemyksiä lukuun 3

Alue- ja rakennepolitiikan rahastoja koskevat erityissäännökset ovat tiiviisti ja selkeästi kuvattuja.

40§ säädetään tuen myöntämisestä yhteishankkeelle Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan rahastoista. Uuden yhteishankemallin tavoitteena on helpottaa yhteishankkeiden hallinnointia hakijoiden näkökulmasta. Uudessa mallissa uhkana on, että se kannustaa hanketoimijoita toimimaan yksin, mikä voi vähentää halukkuutta aitoon yhteistyöhön ja vaikuttavien hankekokonaisuuksien rakentamiseen. Alue- ja rakennepolitiikan yhteishankkeiden aktivointityöhön on jatkossa kiinnitettävä eri viranomaisten toimesta erityistä huomiota. Yleisenä periaatteena EURA-järjestelmän kehittämisessä tulisi olla se, että järjestelmää kehitetään toiminnan tarpeista ja toimintaa varten – ei toisin päin.

Muutosesitys:

36§ 2) kohtaan lisäys: 2) tukipäätös ja muutospäätös;

- **Onko erillinen luku kansallisen vastinrahoituksen erityissäännöksistä tarpeellinen?**

Luku on tarpeellinen ja selkeyttää kansallisen vastinrahoituksen myöntämistä etenkin Interreg-sisärajaohjelmissa.

Muita huomioita ja kommentteja lukuun 4

-

- **Onko eri viranomaisten tarkastusoikeudet määritelty selkeästi?**

Tarkastusoikeudet on määritelty selkeästi. Tulee kuitenkin huomioida, että Interreg-ulkorajaohjelmissa tarkastusoikeudet, toimivalta sekä tarkastusvaltuuksien antaminen tulee määrittää ohjelmia koskevissa rahoitussopimuksissa, jotta Suomen kansallista rahoitusta koskevien tarkastusten tekeminen 62-65 § mukaisesti on mahdollista Venäjällä.

Muita huomioita ja kommentteja lukuun 5

-

Kommentteja ja näkemyksiä lukuun 6

-

IV Mitä muuta haluatte sanoa alueiden kehittämistä ja EU:n alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanoa ja hankkeiden rahoittamista koskevan lainsäädännön uudistamisesta?

Kommentit ja näkemykset

Tehdyt rakenteelliset ja sisällölliset muutokset nykyllä lainsäädäntöön nähden antavat aiempaa selkeämmän kuvan alueiden kehittämisen ja alue- ja rakennepolitiikan kokonaisuudesta. Sääntelyä on jonkin verran kevennetty ja yksityiskohtaisuutta on karsittu, mikä tukee alueiden erilaisista lähtökohdista tehtävää omaehtoista kehittämistyötä. Tosin asetustasolle siirtyä enemmän sääntelyä, joten kokonaisuuden tarkempi arviointi on mahdollista vasta myöhemmässä vaiheessa.

Valmisteluprosessi on ollut suhteellisen avoin, ja myös lausuntomenettelylle on varattu kohtuullinen aika. Vastaavaa avoimuutta toivotaan tulevaan asetusvalmisteluun.

Tulevaisuutta ajatellen lainsäädännön uudistamistyölle on hyvä varata reilusti aikaa, jolloin uudistustyön pohjaksi olisi mahdollisuus kerätä nykyistä prosessia kattavammin tietoa voimassa olevan lainsäädännön ja sen nojalla tehtävän toiminnan vaikuttavuudesta.

Sikanen Satu
Etelä-Karjalan liitto